

7

Optrapning og modoffensiv 1965-1968

I februar 1965 angreb FNL¹ de amerikanske militærrådgiveres barakkompleks og helikopterbaser ved Pleiku i det centrale Sydvietnam. Ni amerikanere blev dræbt og 76 såret. Det amerikanske svar kom mindre end 14 timer senere ved at bombe et guerilla-træningscenter ca. 60 km. nord for den 17. breddegrad. Dette blev indledningen til vedholdende luftkrig mod Nordvietnam – operation Rolling Thunder.

Bombning af Nordvietnam

Fra baser i Thailand og sydlige Vietnam bombede amerikanske fly strategiske mål i Nordvietnam og FNL-kontrollerede områder i Sydvietnam, med det formål at ødelægge de forsyningsveje, der sendte våben, soldater og forsyninger fra Nordvietnam til FNL.

I 1972 oplyste New York Times, at USA i perioden fra februar 1965 til august 1972 detonerede i alt 7,5 millioner tons sprængstoffer i Indokina. Under hele Anden Verdenskrig sprængte alle krigsførende parter tilsammen ca. 2 millioner tons.

I løbet af foråret 1965 erkendte Johnson-administrationen, at de massive bombardementer af Nordvietnam, der resulterede i titusindvis af dræbte og sårede, ikke stoppede forsyningerne til FNL. Derfor besluttede Johnson i marts 1965 at bruge amerikanske tropper til offensive aktioner i Sydvietnam. Dette blev et afgørende vendepunkt, idet amerikanske soldater snart skulle overtage hovedbyrden i krigen.

I perioden fra marts til december 1965 steg

antallet af amerikanske soldater fra ca. 23.000 til 185.000 mand, men på trods af det stadig øgede amerikanske engagement i Vietnam blev virkningen ringe. FNL blev ikke trængt tilbage, og de amerikanske generaler i Vietnam anmodede om flere og flere soldater for at øge det militære pres på FNL i Sydvietnam. Antallet af amerikanske soldater steg i perioden 1965-68 voldsomt og kulminerede i slutningen af 1968 med ca. 550.000 amerikanske soldater. Dette betød, at USA ikke kunne indkalde flere tropper uden at mobilisere hjemsendte årgange.

I overensstemmelse med SEATO-pagten ydede flere medlemslande støtte til Sydvietnam i form af regulære kamptropper: Australien (8.500 mand), New Zealand (550 mand), Filippinerne (2.000 mand), Sydkorea (45.000 mand), Thailand (12.000 mand).

Landkrig i Sydvietnam

Det øget antal soldater i Sydvietnam fik for alvor krigen til at blusse op, hvilket naturligvis fik betydning for den vietnamesiske befolkning. Ben Suc var en landsby med 3.500 indbyggere ca. 50 km. nordvest for Saigon, midt i et område domineret af FNL. De fleste indbyggere var bønder, der ernærede sig ved risproduktion. De fleste familier var selvforsynende og havde en lille overskudsproduktion, som blev solgt på byens markedsplads.

For amerikanerne havde hele distriktet omkring Ben Suc været et område med militære nederlag til FNL. Her havde tidligere strategi-

1: FNL er en forkortelse for Front national de libération du Vietnam du sud, der i vesten er bedre kendt som Viet Cong.

Amerikanernes brug af kemiske våben gik ofte ud over den vietnamesiske civilbefolkning. Her en mor med sit barn efter et napalmangreb i 1966.

USAs tropper i Vietnam 1965-72

1965	185.000
1966	400.000
1967	500.000
1968	550.000
1969	500.000
1970	280.000
1971	184.000
1972	27.000

Kilde: Karl Johann Hemmersam m.fl.: Verden i konflikt og forandring.

ske landbyer smidt deres regeringsbeskyttere ud af byen og underlagt sig FNLs kontrol. I slutningen af 1966 planlagde amerikanerne operation Cedar Falls, som for alvor skulle gøre en ende på befrielsesfrontens kontrol over området. Operationen blev planlagt og udført udelukkende af amerikanske soldater, uden at en eneste vietnameser havde kendskab til den.

Hovedmålet for Cedar Falls-operationen var et jungleområde – jerntrekanten – syd for landsbyen Ben Suc, som amerikanerne mente, var FNLs hovedkvarter i området. Efter planen skulle området bombes og beskydes voldsomt i flere dage af B-52'ere og jager-bombemaskiner, og derefter afspærres og beboerne evakueres og byerne tilintetgøres.

Angrebet på landsbyen Ben Suc

Den amerikanske journalist Jonathan Schell fulgte de amerikanske forberedelser til angrebet på landsbyen Ben Suc den 8. januar 1967. Inden angrebet fortalte Major Allen C. Dixon de amerikanske journalister om de amerikanske planer for angrebet: "Angrebet finder sted i morgen tidlig, og det skal være en komplet overraskelse. Fem hundrede mand fra 1. infanteridivision 2. brigade vil blive kastet ned i selve landsbyen af tres helikoptere, når operationen begynder kl. 0800. Af fremragende efterretningsarbejde fra området har vi fået at vide, at landsbyens omkreds er tykt belagt med miner, og det er derfor vi går direkte ned i selv landsbyen. Tres helikoptere er flere, end vi nogen sinde har brugt i et tilsvarende angreb. Samtidig med angrebet vil helikoptere med højtalere cirkulere over landsbyen og fortælle indbyggerne, at de skal samles i byens centrum, ellers vil de blive antaget for V.C.'ere²(...) Der efter danner tropperne ring for at forhindre folk i at undslippe. Fem minutter efter landingen sætter vi artilleriild og luftangreb i gang i hele området i skovene nord for landsbyen for at forhindre folk i at undslippe ad den vej." (Fra Schell: Rapport fra en landsby i Vietnam, side 24-25).

Resultatet af aktionen, som så mange andre i Sydvietnam i denne periode var, at landsbyen

2: V.C.'ere er en forkortelse for Viet Cong-sympatisører - altså sydvietnamesere, der støtter oprørsbevægelsen FNL.

I hvilke værn gjorde soldaterne tjeneste og hvor mange døde?

Værn	Total	%	Heraf døde	Dødsprocent	Andel af døde i %
Hæren	1.407.000	67	38.179	2,7	65,6
Marinekorpsset	294.000	14	14.836	5,0	25,5
Flåden	126.000	6	2.556	2,0	4,4
Luftvåbenet	273.000	13	2.580	1,0	4,4

Note: De samlede tabstal udgjorde 2,7%. Lægges de sårede til blev ca. hver tiende soldat dræbt eller såret. 8.444.000 ud af 26 mio. unge gjorde tjeneste i forsvaret i perioden 1964-73. En fjerdedel af dem kom til Vietnam. Marinekorpsset havde 51.391 sårede. Lægges dette tal til de døde blev hver fjerde soldat i Marinekorpsset dræbt eller såret.

Kilde: The American War library, Washington.

blev jævnet med jorden, og befolkningen forflyttet til et område som amerikanerne og den sydvietnamesiske hær havde under kontrol. Dette var, sammenholdt med hverdagens lidelser som følge af krigen med til, at mange vietnamesere vendte sig mod de amerikanske soldater og betragtede dem som fjenden.

Sovjetunionen og Kinas støtte til Nordvietnam og FNL

De to kommunistiske stormagter, Kina og Sovjetunionen, ydede under hele krigen støtte til Nordvietnam og FNL. Men siden 1959 havde der været både magtpolitiske og ideologiske modsætninger mellem de to lande, hvilket medførte at de nærmest konkurrerede om hjælp til det kæmpende Vietnam, samtidig med, at de forsøgte at chikanere modpartens hjælp.

Sovjets hovedindlæg ved de årlige FN-generalforsamlinger indeholdt hver gang et stort afsnit med angreb på USA og Sydvietnam, og støtte og solidaritet til Nordvietnam og FNL. Noget lignende gentog sig, når de europæiske Warszawapagtlande holdt deres indlæg.

Ved kommunistiske kongresser og møder i Sovjet, Kina og de øvrige socialistiske lande udgjorde fordømmelsen af USA og Sydvietnam og solidariteten med Nordvietnam og FNL hver gang et af hovedtemaerne på den udenrigspolitiske dagsorden.

Udover denne politiske støtte var den økonomiske og militære støtte fra Sovjet og Kina hele krigen igennem af vital betydning for Nordvietnam. Hjælpen var før 1965 fordelt på kortsigtet og langsigtet støtte, men siden bombningerne i 1965 bestod den altovervejende af direkte våbenhjælp og forbrugsvarerhjælp. Transportmidler, brændstof og ris, hovedsaglig fra Kina og hvede fra Sovjet var blandt de vigtigste fødevarer, der hvert år blev aftalt ved tosidige aftaler.

Militærhjælpen indgik i de årlige hjælpeprogrammer og bestod af våben og instruktører.

Mens den kinesiske hjælp bestod af håndvåben og ældre krigsmateriel (fx sovjetisk byggede MIG-15 og MIG-17), leverede Sovjet helt moderne materiel til konventionel krigsførelse (fx MIG-21 og SAM-missiler). Våbenleverancerne kan således begrundes ideologisk, idet Kina sendte håndvåben til støtte for guerillakrig i overensstemmelse med Mao's lære om nationale befrielsesoprør mens Sovjet sendte våben til oprustning og konventionel krig. Der var selvfølgelig også et økonomisk aspekt idet Kina ikke rådede over ressourcer til at sende moderne konventionelle våben i samme størrelsesforhold som Sovjet.

I den ideologiske strid søgte begge stormagter at vinde Nordvietnam for deres form for kommunisme, mens det på det realpolitiske område mere var et spørgsmål om at sikre sig, at Nordvietnam ikke kom til at tilhøre modpartens sfære. Kina ønskede at forhindre en "sovjetisk omklamring", hvori Nordvietnam indgik, mens Sovjet ville forhindre, at Kina gjorde Sydøstasien til et "lydområde".³

I denne strid søgte Nordvietnam at balancere mellem de to kommunistiske magter, for kun ved hjælp fra begge sider kunne Nordvietnam fortsætte krigen.

Tet-offensiven

Krigens vendepunkt kom i slutningen af januar 1968 under det vietnamesiske månenyår, Tet. Hidtil havde FNL kun angrebet i landområderne, og de sydvietnamesiske byer blev regnet for nogenlunde sikre. På opfordring fra Nordvietnam skiftede FNL nu taktik. Ho Chi Minh og ledelsen i Hanoi, der var tilhænger af Maos guerilla-strategiske krigsførelse, besluttede at lade krigen gå ind i sin sidste fase: kampen i byerne. På få dage angreb FNL 36 ud af 44 provinshovedstæder i Sydvietnam, og beskød og bombede store dele af Saigon, herunder den amerikanske ambassade. I den gamle kejserby Hué lykkedes det befrielsesfronten at holde

3: lydområde = område/stat, der politisk, økonomisk eller ideologisk bliver domineret af eller direkte styret af et andet land

byen længe nok til at arrestere og likvidere de vietnamesere, der samarbejdede med de sydvietnamesiske myndigheder og amerikanerne. Efter en måneds hårde kampe fik den sydvietnamesiske hær og de amerikanske soldater dog kontrol over situationen.

Tet-offensiven afslørede, at befrielsesfronten og de nordvietnamesiske styrker endnu ikke var stærke nok til at overtage kontrollen med byerne, og FNL led store tab. Men Tet-offensiven blev samtidig en katastrofe for amerikanerne. Offensiven viste, at amerikanerne og den sydvietnamesiske hær ikke havde kontrol over landet, og at FNL kunne sætte angreb ind alle steder i Sydvietnam.

Tet-offensiven og fjernsynets reportager fra FNLs beskydning af den amerikanske ambassade satte for alvor gang i den amerikanske modstand mod USAs tilstedeværelse i Vietnam. Det satte den amerikanske regering i et dilemma. På den ene side ønskede Johnson

ikke at give udtryk for, at regeringen tog hensyn til den voksende hjemlige modstand mod USAs deltagelse i Vietnamkrigen. På den anden side forudsagde Johnsons nærmeste rådgivere, at et øget amerikansk engagement ville betyde voksende modstand i den amerikanske befolkningen. Den stigende utilfredshed imod krigen og de manglende militære resultater var de vigtigste årsager til, at Johnson i en tv-tale 31. marts 1968 meddelte, at han ikke ville genopstille til præsidentvalget i november. Samtidig opfordrede han Nordvietnam til at deltage i fredsforhandlinger med Sydvietnam og USA. I stedet for at følge de amerikanske generalers ønske om yderligere 200.000 mand, meddelte præsidenten, at USA ville undlade at sende flere tropper til Sydvietnam og indføre et delvist bombestop mod Nordvietnam.

I maj 1968 gik den nordvietnamesiske partiledelse med til at indlede fredsforhandlinger med USA i Paris. Mens forhandlingerne foregik, fortsatte kampene uændret i Sydvietnam.

Hvordan døde de amerikanske soldater i Vietnam?

Dødsårsag	%
Skudt i nærkamp	31,8
Landminer o.a. bombefælder	27,4
Flystyrt	14,7
Artilleriild eller raketangreb	8,4
Mord eller utilsigtet dødsvold	5,8
Drukneulykker eller ildebrand	3,0
Vådeskud	2,3
Trafikulykker	2,0
Sygdom	1,6
Selvmord	0,7
Ukendt dødsårsag	2,0
Total	100,7

Kilde: The American War library, Washington.

Amerikanske soldater i Vietnam

De fleste amerikanske soldater kom til Vietnam som almindelige værnepligtige, efter en kort rekruttid i USA. I takt med den voldsomme optrapning af krigen meldte flere og flere unge amerikanere sig frivilligt til tjeneste i Vietnam. De fleste frivillige – og en ikke ubetydelig del af de almindelige værnepligtige – havde en forstilling om, at deres deltagelse i Vietnamkrigen spillede samme rolle for verdensfreden, som deres fædre i krigen mod Nazi-tyskland under Anden Verdenskrig. Men krigen i Vietnam var en anden. De værnepligtige kom typisk direkte fra High School og havde en gennemsnitsalder på 19 år – i modsætning til gennemsnitsalderen på 26 år under Anden Verdenskrig. Mange vidste ved indkaldelsen dårligt, hvor Vietnam lå, og kunne ikke forstå landets forudsætninger for at være i krig. Kommunismen var fjenden, men hvordan så den ud?

Tjenestetiden i Vietnam var ét år. Den største del af tiden tilbragte soldaterne på baserne, og de færreste af de amerikanske soldater, der mistede livet i Vietnam, døde i egentlig kamp. Langt størstedelen blev dræbt af snigskytter og miner, hvor fjenden ikke kunne identificeres og dræbet

ikke gengældtes. Dette fik stor betydning for moralen blandt de amerikanske soldater, der blev frustrerede og mistroiske overfor vietnameserne.

I alt blev ca. 58.000 amerikanske soldater dræbt i Vietnam – og mere end tre gange så mange blev såret.

Hvor gamle var de amerikanske soldater, da de døde? (menige)

Alder ved død	Hæren	Marinekorpsset	Flåden	Luftvåbenet
17-19	5.560 (16,6)	5.521 (39,7)	219 (11,4)	34 (3,8)
20-21	16.163 (48,2)	5.988 (43,1)	762 (39,5)	177 (19,5)
22-24	6.517 (19,4)	1.519 (10,1)	496 (25,7)	164 (18,1)
25-29	2.745 (8,1)	494 (3,6)	199 (10,3)	123 (13,6)
30+	2.559 (7,6)	376 (2,7)	253 (13,1)	408 (45,0)
Total	33.544 (99,9)	13.898 (100,0)	1.929 (100,0)	906 (100,0)

Hvor gamle var de amerikanske soldater, da de døde? (underofficerer og officerer)

Alder ved død	Hæren	Marinekorpsset	Flåden	Luftvåbenet
17-21	764 (9,8)	15 (1,1)	–	1 (0,1)
22-24	2.415 (30,9)	426 (30,7)	74 (10,6)	114 (6,4)
25-29	3.739 (47,9)	708 (51,0)	279 (40,1)	559 (31,3)
30+	896 (11,5)	238 (17,2)	343 (49,3)	1.114 (62,3)
Total	7.814 (100,1)	1.387 (100,0)	696 (100,0)	1.788 (100,1)

Note: I ingen anden amerikansk krig har de helt unge udgjort så stor en andel af de døde. Disse unge gennemgik hurtigt deres rekrut-tid og blev omgående sendt til Vietnam. Her døde de inden for få uger eller måneder efter ankomsten.

Kilde: The American War library, Washington.

Hvor frivilligt gik de i døden?

Alder ved død	Hæren	Marinekorpsset	Flåden	Luftvåbenet
Frivillig	16.374 (48,8)	12.787 (91,9)	1.764 (91,6)	808 (89,1)
Indkaldt	16.964 (50,5)	683 (4,9)	–	–
Reserven	69 (0,2)	406 (209)	148 (7,6)	1 (0,1)
Nationalgarden	68 (0,2)	–	–	1 (0,1)
Ukendt	69 (0,2)	25 (0,1)	13 (0,6)	96 (-0,5)

Note: Ifølge sessionsloven (Universal Military Training & Service Act) var alle 18-26 årige i lægsrullen med indkaldelse tidligst fra 18 år og seks måneder. Der var to års værnepligt og herefter fire år i reserven. Frivillige kunne melde sig fra 17 år (med forældrenes tilladelse) og straks optages. Tjenestetiden var tre år og herefter tre år i reserven. Meldte man sig frivilligt, kunne man selv bestemme, hvornår værnepligten skulle aftjenes. Ydermere kunne man (hvis det var muligt) selv vælge værn og deltage i specielle kurser. Dem, som blev indkaldt, havde ikke disse rettigheder. En del meldte sig frivilligt p.g.a. familietraditioner, hvor f.eks. en ældre bror havde tjent i Koreakrigen, faderen i 2. verdenskrig og bedstefaderen i 1. verdenskrig. Disse frivillige har afgjort meldt sig af patriotiske grunde.

Kilde: The American War library, Washington.